



مطالعه تطبیقی وضع اقتصادی - اجتماعی

زمان شغل در شهرهای تهران، قزوین، کاشان

سیروس الهی

دانشکده علوم اقتصادی و سیاسی

دانشگاه ملی ایران

از انتشارات سازمان زمان ایران

آبانماه ۲۵۳۶

مطالعه تطبیقی وضع اقتصادی - اجتماعی

زنان شاغل در شهرهای تهران، قزوین، کاشان

سیروس الهی
دانشکده علوم اقتصادی و سیاسی
دانشگاه ملی ایران

حمید باغشمالی
بانک مرکزی ایران

آبانماه ۲۵۳۶

پیشگفتار

شناخت دقیق ویژگیهای جمعیت از جمله ضروریات هرگونه برنامه‌ریزی اقتصادی و اجتماعی است که هنوز در ایران بطور کامل انجام نگرفته است. نتایج اینگونه بررسیها تنها در تعیین مسیر تحولات جامعه نقش کلی خواهد داشت بلکه رهنمودی بسیار مؤثر برای برنامه‌ریزیهای آینده نیروی انسانی نیز می باشد و در نهایت امر این بررسیها مبنای اطلاعات سرشاری جهت تصمیم‌گیریهای آگاهانه تر اقتصادی بشمار خواهد رفت. بدین منظور هم اکنون تحقیقات وسیعی برای شناخت خصوصیات جامعه در مقیاس کلی آغاز گردیده است. این گزارش نتیجه پژوهش مستقلی است که برای آشنائی بیشتر با وضع اقتصادی، اجتماعی و بهداشت زنان کارگرو طرز تفکر آنان در باره مسائل شخصی و محیط اجتماعیشان صورت گرفته است. گرچه هدف اصلی از این بررسی در وهله اول کسب آگاهی از وضع اجتماعی

لازم میدانم که از زحمات خانم نوبار، م. بارویان محقق دانشکده علوم اقتصادی و سیاسی دانشگاه ملی ایران در استخراج اطلاعات مندرج در مصاحبه‌ها بسیار تشکر نماید. اطلاعات مذکور در مطالعه‌ایشان تحت عنوان "بررسی مشارکت در امور رفاهی زنان کارگر غیرمتخصص کارخانجات، خدمه بیمارستانها و قالیبافان" در دومین سمینار ملی رفاه اجتماعی ۲۹، ۲۵ اردیبهشت ماه ۲۵۳۶ قرائت و بچاپ رسیده است. همچنین از کلیه دانشجویان دانشکده علوم اقتصادی و سیاسی دانشگاه ملی که در طول انجام این پژوهش با مامکاری داشتند بویژه خانمها افسانه رضاقلی و شهلا زرگری و آقای بهروز کشوری سپاسگزاری مینماید.

تصادفی از میان کارگران موافق نبودند و اعتقاد داشتند که این عمل موجب اختلال در نظم محیط کار خواهد شد . بهمین جهت تعدادی از رؤسای کارگزینی به انتخاب خود ، کارگران مورد نمونه گیری را معرفی میکردند . این عامل ممکن است در برخی از موارد نمونه گیری را از حالت تصادفی دور کرده باشد .

۲ - بعضی از کارگران مورد مصاحبه تصور می نمودند که مصاحبه گران نمایندگان دولت هستند و احتمالاً " برخی از پاسخها تحت تاثیر این تصورات قرار گرفته است . این عامل نیز ممکن است موجب بروز اشتباهات غیر نمونه گیری شده باشد . با اینحال بعلت بزرگ بودن اندازه نمونه و متنوع بودن مشاغل زنان اهمیت این اشتباهات در حدی نیست که نتایج حاصله را تحت تاثیر قرار دهد .

۱ - مشخصات کلی

سن متوسط گروه نمونه ۳۱ سال بود و با در نظر گرفتن شغل ، جوانترین آنها رسته زنان کارگر بوده ولی در خلال این بررسی اطلاعات اقتصادی مفیدی هم بدست آمده است که در خورتامل است .

اطلاعات مورد نیاز برای انجام این تحقیق از طریق مصاحبه با زنان کارگر بدست آمده است . برای نمونه گیری از زنان کارگر ، بعلت محدود بودن امکانات فقط استان مرکزی در نظر گرفته شده است و از میان شهرستانهای استان مذکور نیز از سه شهر تهران کاشان ، قزوین نمونه گیری بعمل آمده است . بمنظور انتخاب تعداد نمونه مناسب از زنان کارگر در این سه شهر ، کارگران زن در بیمارستانها (خدمه بیمارستانها) ، کارخانجات صنعتی و کارگاههای قالبیافی در نظر گرفته شده اند . در هر شهر نمونه های تصادفی غیرمتجانس از کارخانجات و کارگاههای قالبیافی و بیمارستانها انتخاب و سعی شده است که گزینش زنان در هر یک از این واحدها نیز بطور تصادفی انجام گیرد . (۱) کارکنان کارخانجات با سن متوسط ۲۶ سال و مسن ترین آنها رسته کارکنان بیمارستان با سن متوسط ۳۸ سال بودند . سن متوسط کارگران قالبیاف مابین این دو دسته و حدود ۳۰ سال میباشد .

(۱) - در این نمونه گیری شهرهای بعنوان یک قشر یا لایه (Strata) در نظر گرفته شده است که از بین آنها واحدهای تولیدی و خدمات بعنوان گروه (Cluster) انتخاب شده اند سپس از بین هر لایه نمونه ای از زنان بطور تصادفی (Random) برگزیده شده اند .

نرخ بیسوادی در میان زنان نمونه ، به ۳۵ درصد بالغ می‌شد . (۲) در هر سه نمونه درصد بیسوادی کارکنان کارخانجات ، بیمارستانها و قالیبافان بترتیب ۴/۱۸% ، ۷/۴۵% و ۷/۶۶% بود . باید توجه شود که کارکنان کارخانجات سواد بیشتری نسبت به سایر گروهها داشتند (شاید بدلیل اینکه جوانترین رسته جامعه مابودند) .

در جامعه مورد بررسی ۳/۴۶ درصد کل متاهل و ۳۰ درصد مجرد و مابقی بیوه یا مطلقه بودند . (۳) میزان تاهل در میان قالیبافان ۸/۷۵ درصد و در میان کارگران بیمارستانها ۶/۶۳ درصد میباشد . با در نظر گرفتن اینکه کارکنان کارخانجات جوانترین گروه نمونه ما را تشکیل میدهند میزان تاهل در آنها فقط ۲۵ درصد بوده و در حدود ۵۳ درصد آنها مجرد میباشد .

درآمد متوسط ماهانه کارگران مورد بررسی ۸۷۷۰ ریال میباشد ولی تفاوت فاحشی بین درآمد قالیبافان و دو گروه دیگر وجود دارد به این معنی که درآمد ماهانه قالیبافان ۴۷۲۵ ریال و کارکنان کارخانجات ۸۱۵۷ ریال و کارکنان بیمارستانها ۱۰۰۸۷ ریال است . در این میان فقط درآمد کارکنان بیمارستانها تقریباً " برابر با درآمد سرانه کشور میباشد و دو گروه دیگر در سطح پائین تری از رقم درآمد سرانه قرار میگیرند .

کارگران نمونه ما بطور متوسط ۳/۲ اولاد داشته‌اند و از میان آنان کارکنان بیمارستانها با متوسط ۳ اولاد در بالاترین ردیف قرار داشتند و قالیبافان با متوسط ۲/۸ اولاد و کارکنان کارخانجات با متوسط ۱/۶ اولاد بترتیب در ردیفهای بعدی قرار داشتند . ۴

۲ - محیط زندگی و وضع خانوادگی

بطور کلی ۱/۸ درصد زنان مورد بررسی با همسر و فرزندان خود و ۲/۲۸ درصد با پدر و مادر و ۹/۱۲ درصد فقط با فرزندان خود زندگی میکنند . (۵)

در صد ناچیزی با سایر بستگان و یاه تنهائی زندگی میکنند که بترتیب ۳/۷ و ۶/۵ درصد میباشد . اما اگر از نظر مشاغل مورد بررسی به محیط منزل توجه کنیم مشاهده میشود که این در صدها برای سه گروه مورد بررسی ما تفاوت زیادی دارند . از

- ۲ - به جدول شماره ۱ مراجعه شود .
- ۳ - به جدول شماره ۲ مراجعه شود .
- ۴ - به جدول شماره ۳ مراجعه شود .
- ۵ - به جدول شماره ۴ مراجعه شود .

میان کارکنان کارخانجات ۵۰/۷ در صد با پدر و مادر خود و فقط ۱۹/۸ در صد آنها با همسر و فرزندان زندگی میکنند. البته دلیل این امر جوان بودن نسبی کارکنان کارخانجات نسبت به سایر گروهها است در صورتیکه ۶۹/۷٪ قالیبافانی و ۵۹/۳٪ کارکنان بیمارستانها با همسر و فرزندان خود زندگی میکنند.

از نقطه نظر چگونگی وضع مسکن، بررسی نتیجه مطالعات حاصله نشان میدهد که در سطح کلی ۴۹/۵ در صد این افراد در خانههای شخصی، ۴۵/۴ در صد در خانههای استیجاری و فقط حدود ۵ در صد از خانههای رهنی یا سازمانی استفاده میکردند. باید در نظر داشت که در صد خانههای استیجاری در تهران بیشتر از سایر شهرهای مورد بررسی است بطوریکه این در صد در تهران ۵۳، در قزوین ۴۸ و در کاشان ۲۱ میباشد. از طرفی در صد کارگرانی که دارای خانه شخصی هستند بترتیب ۴۰٪، ۵۲٪ و ۷۲٪ در شهرهای تهران، قزوین و کاشان میباشد. با مقایسه این اعداد میتوان نتیجه گرفت که در نواحی نزدیکتر به تهران بدلیل گرانتر بودن زمین و کمیابی واحدهای مسکونی ارزانقیمت، مسئله مالکیت مسکن برای این کارگران دشوارتر است. برای محاسبه متوسط افرادی که مشترکا "در یک واحد مسکونی زندگی میکنند بررسی مانده، که بطور متوسط ۵/۲ نفر در هر واحد مسکونی شخصی و ۴ نفر در هر واحد مسکونی اجاره‌ای زندگی میکنند.

یکی از مهمترین نتایج این پژوهش پی بردن به میزان رفاه نسبی کارگران مورد بحث بوده است. بمنظور بررسی میزان رفاه مادی این نمونه، از وضع آب و برق و تلفن و کالاهای مصرفی با دوام کارگران مزبور نمونه‌گیری بعمل آمد. نتایج حاصله کاملا قابل توجه است بدین ترتیب که بطورکلی از هر ۷ نفر کارگر فقط یک نفر دارای فرش و رادیو است و از آب لوله کشی و برق و توالیت مجزا استفاده مینماید. این نسبت تقریبا "در مشاغل مختلف یکسان بوده ولی مقایسه تهران با سایر شهرها نشان میدهد که کارگران تهران در حالیکه از کالاهای مصرفی با دوام بیشتری استفاده میکنند به نسبت کمتری از خدمات شهری * برخوردارند. توجیه این امر از نظر مهاجرت شدید روستائیان به تهران و احیانا "عدم وجود امکانات خدمات شهری در خارج از محدوده شهر تهران میباشد. (جدول شماره ۵)

در جامعه مورد بررسی رفاه مفهومی کاملا "کمی" داشت و به مفهوم کیفی آن کمتر توجه میگردد. توضیح اینکه نحوه تصمیم گیری فرد در ارتباط با مسائل شخصی و اجتماعی

Utilities *

خود بعنوان یکی از شاخصهای اساسی رفاه اقتصادی - اجتماعی فراد است که باید مورد توجه قرار گیرد. بدین منظور در هر بررسی که از نمونه‌های جامعه مورد بررسی بعمل آمد حدود ۳۰ درصد آنان ، خود را منبع تصمیم‌گیری میدانستند و بقیه به ترتیب از پدر، همسر و مادر خود بعنوان منبع تصمیم‌گیری نام میبردند . (۶)

جدول شماره ۷

علل رضایت و عدم رضایت از کار

علل رضایت	توزیع درصد	علل عدم رضایت	توزیع درصد
کار بی خطری است	۵/۰	عدم علاقه بکار	۳/۲
کار ساده است	۱۴/۰	کار پرخطری است	۳/۲
حقوق خوب است	۵/۰	ساعات کار زیاد است	۱۹/۴
وجود امکانات رفاهی	۴/۶	بدرفتاری صاحب کار	۱۲/۹
درمحل کار		حقوق کم	۲۲/۶
ایجاد رفاه خانوادگی	۷/۴	مشکل بودن کار	۶/۴
علاقه بکار	۸/۴	عدم وجود امکانات رفاهی	۸/۴
بی جواب	۶۵/۶	بی جواب	۱۹/۴
	۱۰۰/۰		۱۰۰/۰

۶ - به جدول شماره ۶ مراجعه شود .

۳- رضایت از شغل

یکی از عوامل عمده‌ای که کیفیت زندگی را برای هر فرد مشخص می‌نماید رضایت از شغل است. بمنظور یافتن دلایلی که میزان رضایت یا عدم رضایت از کار را میان گروه مورد بررسی مامعین کند مطالب زیر در مصاحبه عنوان شد.

جدول شماره ۵

امکانان رفاهی زنان کارگر (توزیع درصد)

امکانات شغل و شهر	کارخانه	قالیبافی	بیمارستان	کاشان	تهران	قزوین
فرش	۱۴/۰	۱۶/۵	۱۳/۴	۱۴/۱	۱۴/۰	۱۴/۰
یخچال	۹/۵	۸/۲	۱۰/۵	۸/۸	۱۱/۵	۷/۳
تلویزیون	۶/۶	۱/۸	۷/۲	۲/۶	۸/۰	۵/۸
رادیو	۱۳/۵	۹/۴	۱۲/۸	۱۲/۰	۱۲/۷	۱۳/۶
تلفن	۱/۰	۰/۵	۱/۰	۰/۸	۱/۲	۰/۶
آب لوله کشی	۱۳/۸	۱۷/۶	۱۳/۵	۱۷/۶	۱۲/۳	۱۵/۰
بسرقت	۱۴/۷	۱۹/۴	۱۵/۶	۱۸/۸	۱۴/۶	۱۵/۰
آشپزخانه مجزا	۶/۵	۵/۹	۳/۷	۳/۸	۴/۳	۸/۲
حمام	۲/۸	۱/۸	۳/۴	۲/۰	۳/۹	۱/۷
توالت مجزا	۱۰/۸	۱۳/۵	۱۴/۵	۱۵/۳	۱۰/۸	۱۴/۳

بررسی جدول شماره ۷ در وهله اول نشان دهنده عدم درک صحیح مفهوم رضایت از کار است بطوریکه ۶۵/۶ درصد از نمونه مورد بررسی پاسخی برای علل رضایت از کار ندارند. از طرف دیگر فقط عده ناچیزی راحتی کار، علاقه بکار و ایجاد رفاه خانوادگی را علل رضایت از کار عنوان نمودند. باید خاطر نشان ساخت که هیچیک از نمونه‌های مورد بررسی " حقوق خوب " را بعنوان دلیل رضایت از کار مطرح نکردند. با وجود اینکه

حقوق و دستمزد کارگران در چند سال اخیر بطور قابل ملاحظه‌ای افزایش یافته است میزان افزایش سطح توقع بمراتب بیشتر از افزایش دستمزد بوده تا حدیکه افزایش دستمزد برای این کارگران رضایت بخش نبوده است .

این واقعیت در جدول فوق بطور واضح نشان داده شده است بطوریکه بالاترین درصد متعلق به گروهی است که حقوق کم را عامل عدم رضایت از شغل خود دانسته‌اند . برای پی بردن به عواملی که منجر به بهبود زندگی کارگران مورد بررسی میشوند سؤالات متعددی عنوان شد . گرچه اکثریت (۶۶٪) افزایش درآمد را عامل اصلی بهبود وضع زندگی می‌دانستند لیکن عوامل بالا رفتن تحصیلات و ازدواج از ضریب اهمیت قابل‌تأکیدی (۱۰٪) برخوردار است . باید متذکر شد که نتایج حاصله از این بررسی نشان دهنده میزان اهمیت درآمد بوده و مکمل جداول قبلی است .

برای بررسی رابطه میزان سواد با درآمد ، کارگران مورد نظر را به سه گروه بیسواد ، ۶ کلاس یا کمتر و سیکل و بالاتر تقسیم کردیم و برحسب این طبقه بندی درآمدهای متوسط این گروه‌ها را محاسبه نمودیم . درآمد متوسط ماهیانه گروه بیسواد ۸۵۳۶ ریال و گروه شش کلاس و پائین تر ۹۰۱۴ ریال و گروه سیکل و بالاتر ۹۸۵۲ ریال میباشد . باید توجه داشت که متوسط درآمد گروه دوم (شش کلاس و پائین تر) ۵/۵٪ بیشتر از گروه اول (بیسواد) و متوسط درآمد گروه سوم (سیکل و بالاتر) ۹/۳٪ بیشتر از گروه دوم میباشد . نتایج فوق نشان میدهد که درآمد کارگران نه تنها رابطه مستقیمی با میزان سواد آنها دارد بلکه در صد افزایش میزان درآمد در رابطه با سواد رشد صعودی داشته است .

بمنظور کسب اطلاعات در مورد بیماریهای ناشی از محیط کار از سه نمونه کارگران بیمارستانها ، قالیبافان و کارخانجات درباره برخی از امراض پرسش‌هایی بعمل آمد . (۷) کارگران مورد بررسی امراضی از قبیل ناراحتی عصبی ، واریس ، امراض قلبی ، ناراحتی چشم ، امراض تنفسی ، داخلی ، پوستی ، رماتیسم و حساسیت را نام بردند ولی در بین کارکنان بیمارستانها واریس تنها مرضی بود که بیشتر آنها بآن مبتلا بودند (۵۲٪) در میان قالیبافان ناراحتی چشم (۳۸٪) ، رماتیسم (۲۸/۵٪) و واریس (۲۴٪) بیش از سایر امراض بچشم میخورد در صورتیکه در میان کارکنان کارخانجات واریس (۳۸٪) و ناراحتی‌های تنفسی (۲۶٪) متداول ترین امراض بشمار میرفت .

۷ - به جدول شماره ۸ مراجعه شود .

۴ - میزان آگاهی اجتماعی و طرز فکر

برای اطلاع از طرز تفکر و میزان آگاهی اجتماعی کارگران مورد بررسی ما پرسش‌هایی در زمینه تصویر ذهنی آنها از وضع اقتصادی خود، اطلاعات عمومی، استفاده از وسائل ارتباطی جمعی و بالاخره برداشت آنها از بهداشت بعمل آمد. اکثر کارگران وضع اقتصادی خود را "متوسط" و فقط از هر ۴ نفر یک نفر خود را فقیر میدانست.

در جامعه مورد بررسی مذهب پایگاه قابل تأکیدی داشت باین معنی که ۸۳٪ آنها فرائض مذهبی را بطور مرتب بجا می‌آوردند. در عین حال فقط ۱۲/۵٪ آنها شخص مذهبی را بعنوان یک آدم خوب تصور میکردند در صورتیکه ۴۱٪ آنها "کمک کردن به مردم" را معیار خوب بودن و ۲۷/۵٪ آنها شخص "با ادب و پابند اصول" را "آدم خوب" میدانستند و فقط ۱۰ درصد آنها شخص "تحصیل کرده" را بعنوان "آدم خوب" می‌شناختند. (۸)

تنظیم خانواده و کنترل جمعیت یکی از ابعاد اساسی مساله توسعه در کشورهای جهان سوم میباشد باین منظور دولت ایران طی چند سال گذشته در این زمینه فعالیت‌هایی را آغاز نموده است. در این پژوهش بمنظور کسب اطلاعات در باره "جلوگیری از بارداری" پرسش‌هایی در سه شهرستان مورد بررسی بعمل آمد. (۹) در سطح کلی فقط ۳۱ درصد از زنان مورد بررسی از روش‌های جلوگیری استفاده می‌نمایند اما این درصد در شهرستانهای مختلف تفاوت فاحشی داشت بطوریکه در قزوین فقط ۲۳ درصد، در کاشان ۴۵ درصد از زنان از روشهای جلوگیری استفاده میکردند و تهران در همان سطح متوسط کل قرار داشت.

در مورد سایر اقدامات بهداشتی منجمله استفاده از واکسیناسیون، رعایت دستورات پزشکی در محل کار و منزل زنان کارگر مورد بررسی اطلاعات وسیعتری داشتند بطوریکه بیش از ۹۰ درصد آنان این اقدامات را انجام می‌دادند. میزان استفاده از وسائل ارتباط جمعی یکی از پرسش‌های مورد نظر ما بود (۱۰)

۸ - به جدول شماره ۹ مراجعه شود.

۹ - به جدول شماره ۱۰ مراجعه شود.

۱۰ - به جدول شماره ۱۱ مراجعه شود.

این موضوع یکی از عوامل تعیین کننده میزان آگاهی کارگران از محیط اقتصادی ، اجتماعی و سیاسی کشور خود میباشد . در مصاحبه‌هایی که انجام شد میزان استفاده از اخبار روز نامه ، سایر مطالب روزنامه‌ها ، اخبار رادیو و سایر برنامه‌ها مورد سؤال قرار گرفت نتایج بدست آمده نشان میدهد که اولاً "میزان استفاده از رادیو بمراتب بیشتر از روزنامه‌ها میباشد ثانیاً "اکثر شنوندگان برنامه‌های رادیو به برنامه‌هایی غیر از اخبار گوش میدهند و فقط ۸/۳ درصد به اخبار روزنامه و ۲۳ درصد به اخبار رادیو توجه دارند در صورتیکه در صد استفاده از مطالب و برنامه‌های غیر خبری روزنامه و رادیو بترتیب ۱۹ و ۴۱٪ میباشد .

برای اینکه از تصویر ذهنی کارگران مورد بررسی در ارتباط با محیط سیاسی اطلاعاتی بدست بیاوریم سؤال ساده‌ای بعنوان " دولت کیست " مطرح نمودیم که نتایج آن در جدول شماره ۱۲ منعکس گردیده است .

جدول شماره ۱۲

توزیع در صد	تعداد	تعریف دولت
۵۱/۲	۱۴۷	شاهنشاه و خاندان سلطنتی
۱۰/۱	۲۹	نخست وزیر
۴/۲	۱۲	هیات وزراء و مجلسین
۱۸/۵	۵۳	سایر جوابها
۱۶/۰	۴۶	نمیدانند
۱۰۰/۰	۲۸۷	کل

هنگامیکه درباره نام نخست وزیر وقت پرسش بعمل آمد ۶۳ درصد از نمونه مانام " هویدا " را عنوان نمودند .

در مورد نتایج پرسشهاییکه در ارتباط با نقش سازمان زنان و فعالیتهای آن بعمل آمد ، باید به جدول شماره ۱۳ اشاره نمود . بطوریکه در این جدول مشاهده میگردد مهمترین نتیجه بدست آمده اینستکه بیش از ۷۵ درصد نمونه هیچ نوع اطلاعی در باره نقش این سازمان نداشتند و فقط ۱۴ درصد آنها " بهبود وضع زنان " را فعالیت عمده سازمان زنان میدانستند .

جدول شماره ۱۳

اطلاعات در باره نقش سازمان زنان و فعالیتهای آن

نقش سازمان زنان	تعداد	توزیع درصد
ایجاد کلاسهای برای زنان	۲۱	۸
بهبود وضع زنان	۴۱	۱۴
نمیدانند	۲۱۸	۷۶
هیچ کاری	۱	۰
حل اختلافات خانوادگی وغیره	۶	۲

۵ - نتیجه :

زنان در هر جامعه دارای نقش دوگانه‌ای هستند باین معنی که از یک طرف ساختن شخصیت و تعلیم و تربیت نونهالان وجوانان که در حقیقت نیروی مولد آینده خواهند بود عملاً "از مسئولیتهای اساسی آنان است از طرف دیگر زنان در نیروی کار شرکت میکنند و در فرآیند تولید و توسعه هر کشوری از اهمیت زیادی برخوردارند . نادیده گرفتن هر یک از این ابعاد منجر به نابسامانیهای اجتماعی و اقتصادی خواهد شد . اگر تربیت کودکان با دقت و توجه کافی صورت نگیرد عواقب نامطلوبی برای نیروی کار آینده در بر خواهد داشت . از طرف دیگر چنانچه زنان در فعالیتهای اقتصادی شرکت نکنند پیشرفت اقتصادی واجتماعی بصورت آهسته تری انجام خواهد گرفت . برای اینکه نقش دوگانه زنان در پیشرفتهای اقتصادی واجتماعی کشور بنحو مطلوب ایفا گردد لازم است تعادل منطقی بین این دو وظیفه بوجود آید . بدین منظور لازم است سازمان زنان در عین حال که مشارکت زنان را در فعالیتهای اقتصادی تشویق می نماید ، در جهت گسترش آگاهی اجتماعی آنها نیز گام بردارد تا زنان کشور علاوه بر رشد شخصی واجتماعی بتوانند کودکانی سالم و مسئول برای جامعه تربیت نمایند . هدفهای سازمان زنان ایران در ارتباط با مطالب فوق سواد آموزی و آموزش عالی دختران و زنان کشور ، آموزش مهارت های مختلف و آشنا ساختن زنان کشور با مسائل بهداشتی و درمانی میباشد . بعلاوه فراهم ساختن شرایط لازم برای تشویق و افزایش میزان مشارکت سیاسی زنان امری واجب در توسعه نقش اجتماعی آنها بشمار میرود .

بمنظور نیل به هدف‌های فوق سازمان زنان باید به اطلاعات کافی و مفید در باره وضع کلی اجتماعی و اقتصادی گروه‌های مختلف زنان ایران دسترسی داشته باشد. بهمین جهت لازم است اطلاعات وسیعی در باره ساخت سنی، میزان سواد، میزان درآمد، خصوصیات محیط‌زندگی و رفاهی، بهداشت و طرز فکر این گروه در مورد جامعه و مسائل شخصی جمع آوری شود تا برنامه‌های طرح ریزی شده سازمان زنان واقع بینانه و با در نظر گرفتن محدودیت‌ها و فرصت‌های موجود تنظیم و اجرا شود.

هدف این گزارش جمع آوری اطلاعات فوق در باره یکی از وسیع‌ترین گروه‌های زنان ایران یعنی طبقه کارگر ساده بوده است.

نتایج این گزارش دو نوع مساله را در باره زنان کارگر منعکس می‌نماید. اول مسائل اجتماعی و اقتصادی هستند که جنبه عمومی (سیستمی) داشته و ناشی از تضادها و نارسائی‌های موجود در اجتماع ما می‌باشد. بعنوان مثال کمبود مسکن و توزیع نامتعادل درآمد از جمله این مسائل است که صرفاً "مختص زنان نبوده و سازمان زنان قادر نیست مستقلاً و بطور مستقیم در جهت برطرف کردن آنها اقدام نماید. لکن پائین بودن میزان سواد، عدم آشنائی با سازمان زنان و اهداف آن، عدم آگاهی از مسائل اجتماعی و بهداشتی و نداشتن آموزش حرفه‌ای از مشکلاتی است که بنظر ما سازمان زنان میتواند در رفع آنها کاملاً موثر واقع شود. چون با افزایش میزان سواد و کسب تخصص و مهارت و آگاهی اجتماعی، سازمان زنان قادر خواهد بود بطور غیر مستقیم با مسائل عمومی زنان بنحو موثری مقابله نماید، بدیهی است که مهمترین ابعاد کوشش‌های سازمان زنان باید در جهت مبارزه با مسائل فوق بی ریزی گردد.

جدول شماره ۱

درصد بیسوادان بر حسب شهر و شغل

شهر و شغل	درصد
قزوین	۲۷/۵
تهران	۲۴/۶
کاشان	۲۷/۲
بیمارستانها	۴۵/۲
قالیباف	۶۶/۲
کارخانجات	۱۸/۴
متوسط کل	۳۵/۲

جدول شماره ۲

وضع تاهل زنان کارگر (کل)

وضع تاهل	تعداد	توزیع درصد
مجرد	۸۶	۳۰/۰
متاهل	۱۳۳	۴۶/۳
مطلقه	۳۰	۱۰/۴
بیوه	۳۸	۱۳/۲
کل	۲۸۷	۱۰۰

جدول شماره ۳
تعداد اولاد و درصد (کل)

توزیع درصد	تعداد	تعداد اولاد
۴۹/۱	۱۴۱	۱-۰
۲۲/۳	۶۴	۳-۲
۱۹/۵	۵۶	۵-۴
۷/۰	۲۰	۷-۶
۲/۱	۶	۷ و بیشتر
۱۰۰/۰	۲۸۷	کل

جدول شماره ۴
با چه کسانی زندگی می کنید

توزیع درصد	تعداد	با چه کسانی زندگی میکنید
۴۱/۸	۱۲۰	همسر و فرزندان
۲۸/۲	۸۱	پدر و مادر
۱۲/۹	۳۷	فرزندان
۷/۳	۲۱	سایر بستگان
۵/۶	۱۶	تنهایی
۴/۲	۱۲	غیره
۱۰۰	۲۸۷	کل

جدول شماره ۶
تصمیم گیری در سطح خانواده

منبع	تعداد	توزیع درصد
پدر	۴۱	۱۴/۳
مادر	۲۷	۹/۴
فرزندان	۴	۱/۴
همسر	۳۲	۱۱/۱
برادر و خواهر	۴	۱/۴
خودش	۸۶	۳۰/۰
مشورت خانواده	۸۳	۲۸/۹
اعضای دیگر خانواده	۳	۱/۱
افراد مسن	۷	۲/۴
کل	۲۸۷	۱۰۰

جدول شماره ۸
 امراضی که کارگران زن به آنها مبتلا هستند
 (برحسب شغل)

کارخانجات	قالیباف	بیمارستانها	انواع مرض شغل
۳	۲	۳	ناراحتی عصبی
۱۶	۵	۲۵	واریسو ناراحتی دست و پا
۰	۰	۲	قلبی
۲	۸	۲	ناراحتی چشم
۱۱	۰	۵	تنفسی
۳	۰	۴	داخلی
۲	۰	۳	پوستی
۱	۶	۱	رماتیسم
۲	۰	۰	حساسیت
۲	۰	۳	بی جواب
۴۲	۲۱	۴۸	کل

جدول شماره ۹
تعریف آدم خوب

توزیع درصد	تعداد	تعریف
۱۰/۰	۳۰	تحصیل کرده
۵/۰	۱۴	باپشتکار
۴۱/۰	۱۱۹	به مردم کمکی کند
۱۲/۵	۳۶	شخص مذهبی
۲۷/۵	۷۹	با ادب و پابند اصول
۳/۰	۹	نمیدانند
۱۰۰	۲۸۷	کل

جدول شماره ۱۰
در صد استفاده از روشهای جلوگیری

درصد	شهر و شغل
۳۰	تهران
۲۳	قزوین
۴۵	کاشان
۴۲	بیمارستانها
۱۸	کارخانجات
۴۵	قالیبافی
۲۰	

جدول شماره ۱۱
میزان استفاده از وسائل ارتباط جمعی

درصد	تعداد	وسائل ارتباط جمعی
۸/۳	۲۴	اخبار روزنامه
۱۹/۱	۵۵	سایر مطالب
۲۳/۰	۶۶	اخبار رادیو
۴۰/۴	۱۱۶	سایر برنامه‌ها
۳۸/۰	۱۰۹	روزنامه‌نمی‌خوانند
۲/۱	۶	رادیوگوش‌نمی‌کنند

تعداد نمونه = ۲۸۲

جدول شماره ۱۴
چند درصد قبل از ازدواج کار میکردند

درصد	شغل
۷۶/۰	قالیباف
۱۱/۰	کارخانجات
۲۲/۰	بیمارستانها
۲۵/۰	متوسط